

Végre mégis leégett!

*

Illetlen, sőt bűnös dolgot kell megvallanom: örülök neki, hogy annak a Károly körüti palotának a teteje leégett...

Valahányszor a Deák-tér felől jöttem a Rákóczi út felé, mindig úgy lesütöttem a szememet, mintha attól féltém volna, hogy minden öt lépésre egy-egy olyan nővel találkozom, akinek bájos mosolya zavarba ejt, mert bátha az illető hölgy tényleg ismer, sőt tanítványom volt valaha régen az iskolában... Azonban a valóságban nem ez a félelem késztetett arra, hogy lesüssöm a szemem, hanem attól rettegtem, hogy meglátom a Dohány ucca és a Károly körút sarkán azt a nagy házat, melynek asszír-babiloni stílusú, az egekig érő teteje már anynyiszor inzultálta az esztétikai érzékemet. Hányszor sóhajtottam a Károly körúton: »Istenem, miért nem tud ez a ház leégni!«

Hát végre leégett... De hány ház van még itt, amelynek szintén le kellene égnie, hogy ez a szép város egy kissé szolidabb külsőt kapjon! Szeretném, ha a nagy Véletlen, mely ezt a tüzet okozta, alkalomilag ellátogatna hozzám — egy pár nagyon jó címet tudnék neki adni, oly házak címeit, amelyeknek igazság szerint szintén le kellene égniük.

Hogy van az, hogy a régi építészek, akik nem végeztek főiskolát, nem tudtak csunya házakat építeni, az új építészek pedig, akiknek ragyogó a képesítésük, olyan nagyon tudnak?

De tegyük most félre ezt a kérdést és nézzük az éremnek másik oldalát.

Azt hiszem, minden gondolkodó ember egyetért velem abban, hogy csak olyan háznak éghet le a teteje, amelynek van teteje. Ebből pedig észszerűen az következik, hogy ha el akarjuk kerülni a tetőtűzeket, akkor építsük a házakat tető nélkül. Ezt persze nem úgy gondolom, hogy ne fedjük be a házat, hanem úgy, hogy ne építsünk fölé padlást.

Budapest olyan város, amelynek erről a padlás-rendszerről le kellene már mondania. A padlás nagyon szükséges Kisújszálláson, de nem okvetlenül szükséges Budapesten.

A legkisebb indián rezervációk egyikében, Shinnecockban láttam egypár évvel ezelőtt, hogy az öregebb indiánok nem házban, hanem fészerben laknak. Az állam nem engedi, hogy sátorban lakjanak, mert így nagy lenne a halandóság; az indiánok viszont panaszkodnak, hogy ha nekik csukott falak között kell lakniuk, akkor megfulladnak. Persze nem fulladnának meg, de ha az ember bár csak képzeli is, hogy megfullad, az is nagyon kellemetlen. A vitás kérdést végül úgy oldották meg, hogy az indiánoknak házakat építettek, de az öregeknek megengedték, hogy a háznak a déli oldalán ne legyen fala. Ha esik az eső, az indián behúzódik a háznak nevezett fészerbe, lekuporodik valamelyik sarokba és ott pipáztat. Észrevettem, hogy sohasem ülnek háttal a szabad oldalnak, hanem mindig úgy helyezkednek el, hogy jó nagy panorámát és minél nagyobb darab eget lássanak. Pipázás közben nappal a felhők járását, éjszaka a csillagok ragyogását akarja látni az indián: nem tud és nem akar megfedkezni arról, hogy ő a természetnek szabad fia és rá nézve az oly helyiség, mely nemcsak felül, hanem minden oldalról zárva van, valóságos börtön.

A pesti indián, akár Pista, akár Dolfi a neve, egy kicsit még mindig falusi ember, s a házat nem tudja elképzelni padlás nélkül. Berekszentandrason a szénát felrakják a padlásra, mert a jószág az ilyen szénát jobban szereti, mint azt, mely künn ázik és feketedik a boglyában. Azonban Pesten már nem tartanak jószágot, a ferencvárosi Tehén uccából már fél-századdal ezelőtt nagyvárosi Kinizsy ucca lett, mi az Isten csodájának építik tehát még mindig a padlásokat!

A napokban a padlásra jártam és miután lakótár-

saim padlásrészeit lekerítés választja el egymástól, beláthattam mindenüvé. Mondhatom, hogy mindazokért az ingóságokért, amiket az összes lakók a padlásra tartanak, együttvéve nem adnék tíz pengőt. Tisztára csak babona, hogy a padlás »kell a lim-lom számára«, mert az a lim-lom nem éri meg azt a fáradságot, amellyel a padlásra felcipelték. Ellenben itt van a fejünk felett egy óriási nagy faépitmény, palával és bádoggal burkolva s a vagyon- és életbiztonságot örökké veszélyeztetve.

— De ruhaszárító padlás csak kell! — hallom az ellenvetést.

Hát nem kell az sem. Minél fejlettebb a kultúrája egy városnak, annál több benne a jó mosóintézet. Én ezt jól meggyeltem abban az időben, amikor a fiam a 33-ik uccai *Paris Laundry*-ban heteken át nagy ambícióval tanulta a keménying vasalásának amerikai módszereit, vihogó szerezsen leányok között s a kezeit alaposan összeégetve. A »házi mosás« nagy pénz- és munkapazarlás: a tizhektoliteres mosóhengerok abszolút fertőtlenítéssel abszolút tisztára mossák a fehérneműt, anélkül, hogy emberi kéz érintené őket, s a szárítás és mángorlás a nagy szárítódobokon percek műve. A keményített ruha vasalása is csak jól felszerelt üzemből lehet szép és gazdaságos. Ha majd egyszer azok, akik nem tudnak mihez kezdeni, noha van még egy kis pénzük, rájönnek arra, hogy a mosóiparban vagyont lehetne szerezni, teljesen feleslegesekké válnak a szárítópadlások. Ha pedig a »magyar élihetetlenség« ezt a kereseti ágat nem akarja felfedezni, a városok fognak majd rájönni, hogy a »községi mosoda« nemcsak közszükséglet, hanem egyszersmind jól jövedel-

mező üzlet is. De bár Newyorkban a »házi mosás« kivételes dolog, az egyes házak között kifizetett köteleken még mindig több ruhát szárítanak, mint az egész Magyarországon. Minden udvarban van egy vastag, erős oszlop, — onnan ágazik el a villanyvezeték és minden lakás konyhájának vagy udvari szobájának ablakából vékony kötelek vezetnek ehez az oszlophoz, a kötélre kirakják és facsiptetővel ráerősítik a szárítandó ruhát s egy csigaszerkezet segítségével ki-röpitik a levegőre vagy ha eső fenyeget, egy pillanat alatt behúzzák a szobába.

Minék ehez padlás?

De akkor mi van a ház tetején? A ház lapos fedele cementréteg; erre egy kevés földdel keverve nagyszemű kavicsot hintenek. Tavasszal kizöldül a háztető, melynek növényzetét havonként nyírni lehet a kétkereken járó kerti ollóval. Az ilyen házat egyszerűen nem lehet felgyújtani.

A jobb módú emberek pedig díszkertet csinálnak a ház tetején s ott napoznak, vagy lugasokban, esetleg a színes kerti ernyők alatt szellőzködnek. Alkonyatkor egy ilyen háztetőkertbe kiülni nagy passzió.

Budapestnek már régóta kevés a levegője. Nagyon sok lakás van, melynek a levegője rossz; lenn az uccákon is megszorul a bűzös, poros, füstös levegő, melytől csak fenn a házak felett mozgat a szellő. Budapest tündejében érdeklődés föltette kívánatos, hogy az új építkezéseknél a padlások helyett, melyek annyi izléstelenségre csábítják a tehetségtelenebb építészeket, kertek létesüljenek a háztetőkön. A padlásokat hagyjuk meg Jász-kerekegyházának, mely jó levegőben nem szükölködik annyira, mint ez a szép, de gyengemellű Budapest.